

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

میعانات گازی

وکیوم باتوم

روغن پایه

اسلاک واکس

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۴۶۳۲

تاریخ انتشار: شهریور ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه	۱
۱. میعانات گازی	۱
۲. وکیوم باتوم	۳
۳. روغن پایه	۵
۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول	۵
۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران	۶
۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس	۷
۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان	۹
۴. اسلاک واکس/پارافین واکس	۱۰
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول	۱۰
۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران	۱۰
۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان	۱۲
۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت بهران	۱۳
۴-۳. اسلاک واکس؛ نفت پارس	۱۳
۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان	۱۴
جمع‌بندی	۱۵

مقدمه

بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی یکی از حلقه‌های مهم زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌رود؛ بازاری که تغییرات آن می‌تواند بر روند تأمین مواد اولیه، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثرگذار باشد. محصولاتی مانند میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه، اسلاک واکس و پارافین واکس به دلیل نقش کلیدی در صنایع پالایشی، روانکار، قیر، شیمیایی و سایر زنجیره‌های تولیدی، همواره از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

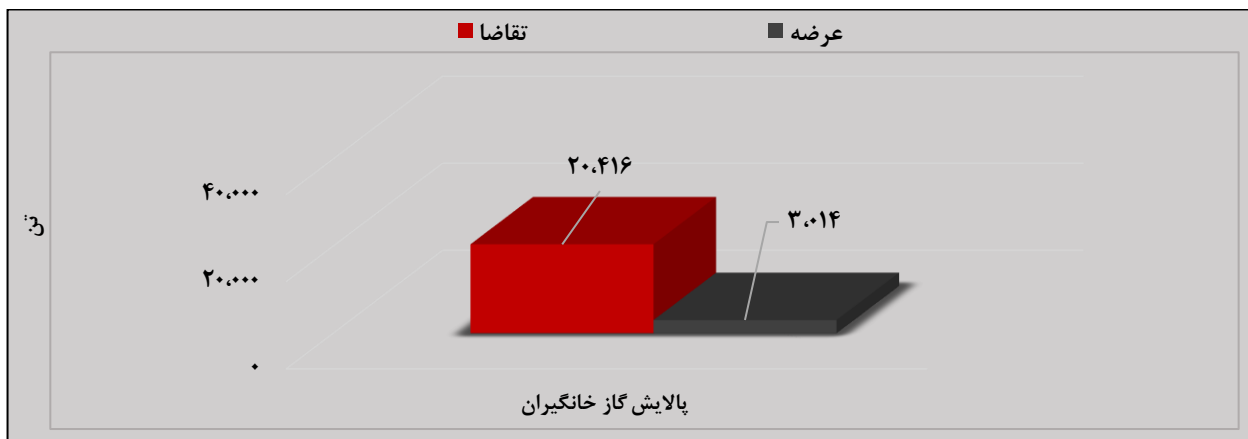
بررسی این گروه‌های کالایی از آن جهت اهمیت دارد که هر یک از آن‌ها تحت تأثیر متغیرهای متفاوتی از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، شرایط عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای صنایع پایین‌دستی، تغییرات نرخ خوراک و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم وضعیت معاملات این محصولات می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پایداری عرضه و کیفیت کشف قیمت در بورس‌های کالایی ارائه کند.

گزارش حاضر با تمرکز بر معاملات هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، به ارزیابی وضعیت چهار گروه اصلی محصولات پالایشگاهی می‌پردازد و تلاش دارد روندهای غالب بازار را از منظر عرضه، تقاضا، رقابت قیمتی و رفتار معاملاتی فعالان بررسی کند. هدف از این گزارش، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط بازار در این مقطع زمانی و فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری دقیق‌تر فعالان اقتصادی، تولیدکنندگان و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته است.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ توسط شرکت پالایش گاز خانگیران در بورس انرژی ایران عرضه شد. شکل زیر، وضعیت عرضه و تقاضای این محصول را در هفته مورد بررسی نشان می‌دهد. بر اساس داده‌های معاملاتی، حجم عرضه میعانات گازی پالایش گاز خانگیران ۳ هزار و ۱۴ تن بوده است؛ در مقابل، برای این عرضه تقاضای قابل‌توجهی به میزان ۲۰ هزار و ۴۱۶ تن به ثبت رسیده است. شکل‌گیری این حجم بالای تقاضا را می‌توان در تداوم محدودیت عرضه میعانات گازی در بورس انرژی ایران از ابتدای سال ۱۴۰۵ و انباشت تقاضای متقاضیان این خوراک جست‌وجو کرد؛ شرایطی که موجب شده عرضه محدود موجود با فشار بالای تقاضا مواجه باشد. به این ترتیب، عرضه میعانات گازی پالایش گاز خانگیران با کسری ۱۷ هزار و ۴۰۲ تنی همراه بوده و تنها حدود ۱۵ درصد از تقاضای ثبت‌شده پوشش داده شده است؛ به عبارت دیگر، حدود ۸۵ درصد از تقاضای این محصول بدون پوشش باقی مانده است. در مجموع، محدودیت عرضه در کنار حجم بالای تقاضای ثبت‌شده، بیانگر تداوم عدم تعادل میان عرضه و تقاضا و فشار قابل‌توجه تقاضا در بازار میعانات گازی بورس انرژی ایران در هفته مورد بررسی است.

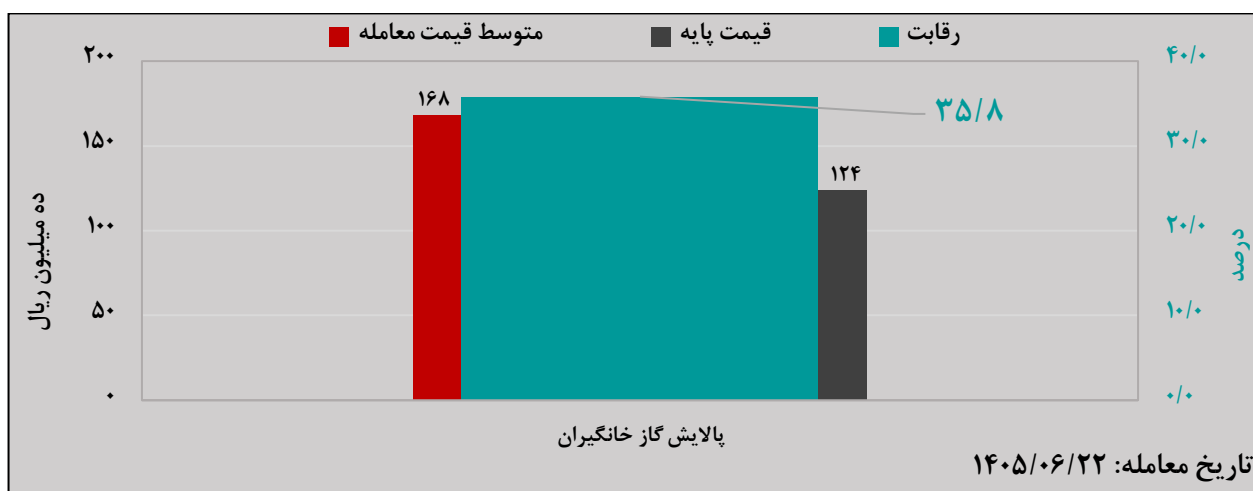
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی شرکت پالایش گاز خانگیران؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت متوسط معامله و قیمت پایه عرضه میعانات گازی پالایش گاز خانگیران نشان می‌دهد که فشار بالای تقاضا در بازار این محصول طی هفته چهارم شهریورماه، به شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل توجهی منجر شده است؛ به‌گونه‌ای که میعانات گازی این شرکت با $35/8$ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۱۶۸ میلیون تومان به ازای هر تن معامله شده است. بر این اساس، شدت بالای تقاضا و محدودیت عرضه میعانات گازی در هفته مورد بررسی، علاوه بر ایجاد کسری قابل توجه در عرضه، به افزایش قیمت نهایی معاملات نسبت به قیمت پایه منجر شده است. در مجموع، هم‌زمانی محدودیت عرضه و تقاضای انباشته در بازار، فشار قابل توجهی بر قیمت معاملات میعانات گازی پالایش گاز خانگیران ایجاد کرده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی میعانات گازی شرکت پالایش گاز خانگیران؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، یافته‌های معاملاتی نشان می‌دهد که بازار میعانات گازی تحت تأثیر انحصار در مبدا عرضه و تقاضای انباشته، با یک کسری ساختاری عمیق دست‌به‌گریبان است. عدم تناسب آشکار میان حجم عرضه‌شده و نیاز واقعی متقاضیان، علاوه بر بالاترین بخش عمده‌ای از خریداران، به شکل‌گیری رقابت قیمتی جهشی و فاصله معنادار نرخ نهایی از قیمت

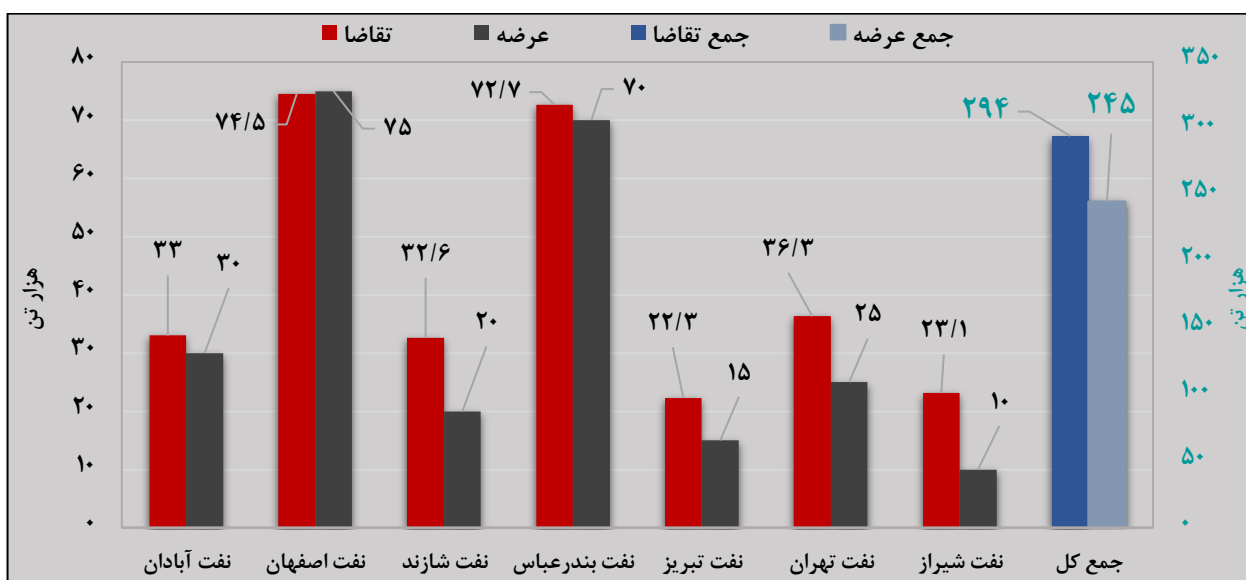
پایه انجامید. این وضعیت حاکی از آن است که پاشنه‌آشیل این بازار نه ضعف تقاضا، بلکه تنگنای مزمن در سمت عرضه است؛ عاملی که هم‌زمان ریسک ناپایداری در تأمین خوراک واحدهای پایین‌دستی و تحمیل فشار هزینه‌ای مضاعف بر بهای تمام‌شده آنها را به اوج رسانده است.

۲. وکیوم باتوم

در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، بازار وکیوم باتوم بورس کالای ایران شاهد عرضه این محصول توسط هفت پالایشگاه شامل پالایش نفت آبادان، پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز بود. در این میان، پالایش نفت اصفهان با عرضه ۷۵ هزار تن، بیشترین حجم عرضه هفتگی را به خود اختصاص داد و پس از آن پالایش نفت بندرعباس با عرضه ۷۰ هزار تن قرار گرفت. کمترین حجم عرضه نیز مربوط به پالایش نفت شیراز با ۱۰ هزار تن بود.

در سمت تقاضا، برخلاف روند کم‌تحرک ماه‌های گذشته، در این هفته تقاضای قابل‌توجهی برای وکیوم باتوم تمامی پالایشگاه‌های عرضه‌کننده ثبت شد؛ به‌گونه‌ای که حجم تقاضا در هر هفته عرضه از میزان عرضه فراتر رفت و تمامی پالایشگاه‌ها با کسری عرضه مواجه شدند. بیشترین میزان تقاضای ثبت‌شده مربوط به پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت بندرعباس بود که به‌ترتیب ۷۴ هزار و ۵۰۰ تن و ۷۲ هزار و ۷۰۰ تن ثبت شد. در میان کسری‌های ایجادشده نیز، بیشترین میزان کسری عرضه مربوط به پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند و پالایش نفت شیراز بود که برای هر یک ۱۳ هزار تن گزارش شد. در مجموع، معاملات وکیوم باتوم در این هفته برخلاف دوره‌های کم‌تقاضای گذشته، با افزایش محسوس تقاضا و شکل‌گیری کسری در تمامی عرضه‌ها همراه بوده است.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

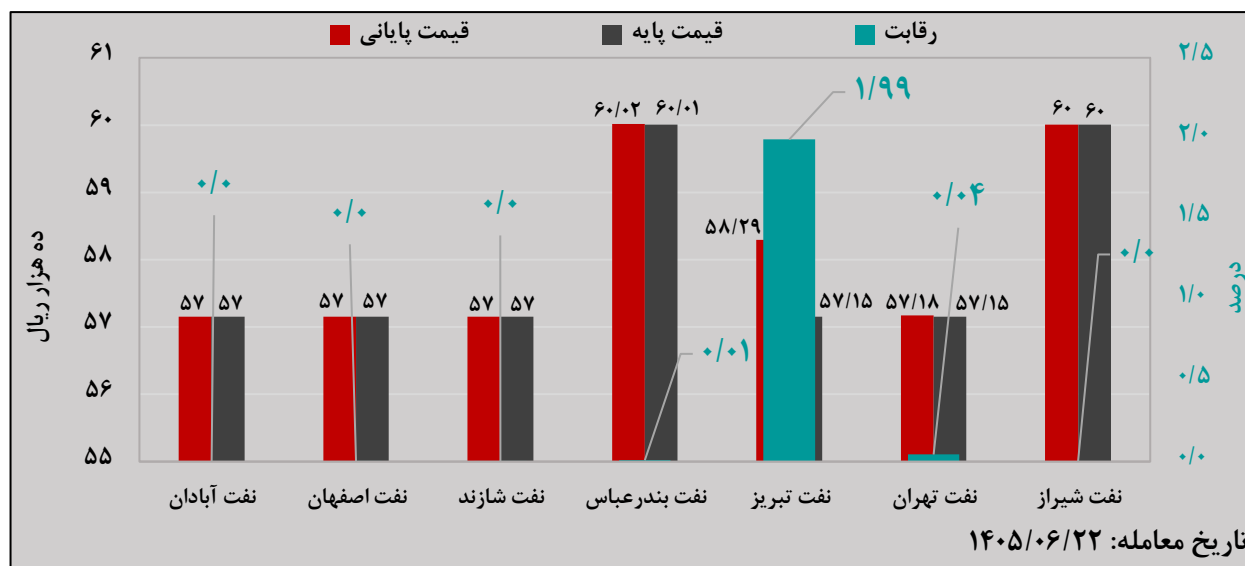
مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی پالایشگاه‌ها، بررسی مجموع عرضه و تقاضای این واحدها نشان می‌دهد که در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، مجموع عرضه وکیوم باتوم با ۲۴۵ هزار تن، کمتر از مجموع تقاضای ثبت‌شده برای این محصول،

معادل ۲۹۴ هزار تن، در بورس کالای ایران بوده است. به این ترتیب، مجموع تقاضای ثبت شده ۴۹ هزار تن بیشتر از حجم عرضه بوده و تمامی عرضه‌های پالایشگاه‌های مورد بررسی نیز با کسری مواجه شده‌اند. این وضعیت بیانگر افزایش تقاضا برای وکیوم باتوم و شکل‌گیری فشار تقاضا بر عرضه‌های این هفته است.

همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالای ایران در هفته چهارم شهریورماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله شده شرکت‌های یادشده در بورس کالا در هفته چهارم شهریورماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، با وجود شکل‌گیری فشار تقاضا در تمامی هفت پالایشگاه عرضه‌کننده وکیوم باتوم، شدت این فشار به اندازه‌ای نبود که در اغلب عرضه‌ها به رقابت قیمتی منجر شود. در نتیجه، معاملات وکیوم باتوم پالایشگاه‌های عرضه‌کننده عمدتاً در سطح قیمت پایه یا نزدیک به آن انجام شد. در این میان، تنها وکیوم باتوم پالایش نفت تبریز با رقابت قیمتی همراه شد که میزان آن نزدیک به ۲ درصد بود و این محصول در نهایت با نرخ ۵۸ هزار و ۲۹۰ تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. در مجموع، اگرچه افزایش تقاضا و کسری عرضه در تمامی عرضه‌ها مشاهده شد، اما این فشار در بیشتر معاملات به افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه منجر نشد و رفتار قیمتی بازار عمدتاً در محدوده قیمت‌های پایه باقی ماند.

در مجموع، بازار وکیوم باتوم در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ با تغییر محسوسی در سمت تقاضا همراه بود؛ به گونه‌ای که مجموع تقاضای ثبت شده ۴۹ هزار تن بیش از حجم عرضه بود و تمامی عرضه‌های پالایشگاه‌های مورد بررسی با کسری مواجه شدند. با این حال، این عدم توازن در سمت عرضه و تقاضا به افزایش قابل توجه قیمت‌ها منجر نشد و معاملات عمدتاً در سطح قیمت پایه انجام گرفت؛ به طوری که تنها عرضه پالایش نفت تبریز رقابت قیمتی نزدیک به ۲ درصد را تجربه کرد.

بنابراین، مهم‌ترین ویژگی معاملات این هفته، هم‌زمانی افزایش تقاضا و شکل‌گیری کسری در تمامی عرضه‌ها با تداوم ثبات نسبی قیمت‌ها و محدود ماندن فشار قیمتی در بازار و کیوم باتوم بوده است.

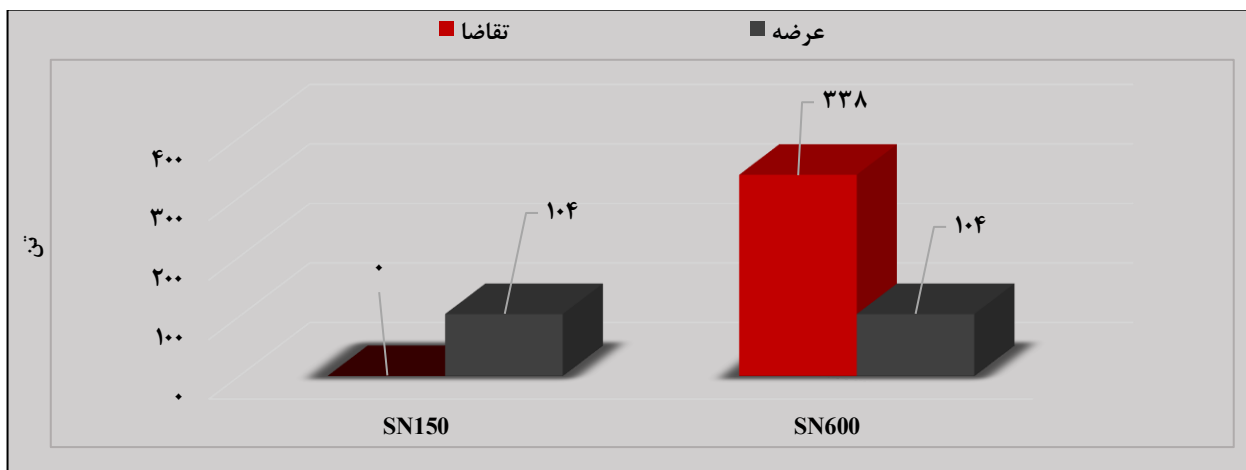
۳. روغن پایه

روغن پایه در هفته سوم شهریورماه ۱۴۰۵ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان، در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، مجموعه نفت ایرانول دو نوع روغن پایه شامل SN150 (نفت ایرانول آبادان) و SN600 (نفت ایرانول تهران) را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه‌های SN600 و SN150 شرکت نفت ایرانول در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ در شکل زیر ارائه شده است. بر اساس داده‌های معاملاتی، هر دو گرید با حجم عرضه ۱۰۴ تن در بورس کالا عرضه شدند، اما شرایط تقاضا میان دو محصول متفاوت بود. به‌طوری‌که روغن پایه SN150 بدون ثبت تقاضا باقی ماند، در حالی‌که برای SN600 میزان ۳۳۸ تن تقاضا به ثبت رسید. در نتیجه، عرضه SN600 با کسری ۲۳۴ تنی مواجه شد و حجم تقاضای ثبت‌شده برای این محصول ۳/۲۵ برابر حجم عرضه بود. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، در حالی‌که عرضه SN150 با نبود تقاضا مواجه بود، SN600 تحت تأثیر فشار قابل توجه تقاضا و محدودیت عرضه قرار گرفت.

شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و قیمت‌های پایانی معاملات روغن پایه‌های شرکت نفت ایرانول در واحدهای تهران و آبادان نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، رفتار قیمتی دو گرید عرضه‌شده کاملاً متفاوت بوده است. در خصوص SN150، با توجه به نبود تقاضا، معامله‌ای برای این گرید شکل نگرفت و بنابراین رقابت قیمتی نیز موضوعیت نداشت؛ قیمت پایه عرضه این محصول ۱۴۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شده بود. در مقابل، گرید SN600 نفت ایرانول

تهران با توجه به شکل‌گیری فشار بالای تقاضا و ثبت کسری عرضه، با رقابت قیمتی قابل‌توجهی به میزان ۴۰/۲ درصد همراه شد و در نهایت با نرخ ۲۱۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالا معامله شد. بر این اساس، تفاوت معنادار در شرایط تقاضای دو گرید، به دو رفتار کاملاً متفاوت در معاملات منجر شد؛ به گونه‌ای که SN150 بدون انجام معامله باقی ماند، در حالی که فشار تقاضا در SN600 به شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش قابل‌توجه نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه انجامید.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

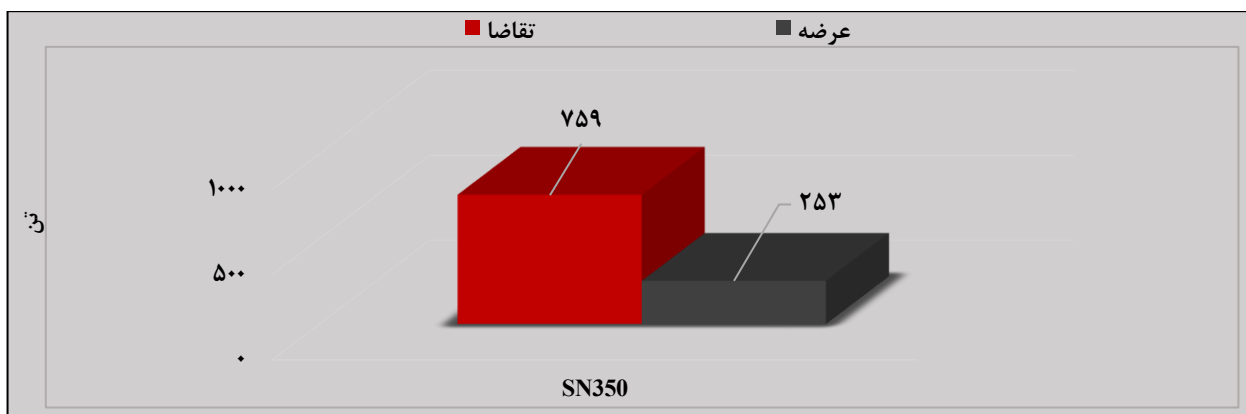

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، روغن پایه SN350 را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای آن در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ۲۵۳ تن از این محصول عرضه شده، در حالی که تقاضای ثبت‌شده برای آن حدود ۳ برابر حجم عرضه بوده است. در نتیجه، عرضه روغن پایه SN350 با کسری قابل‌توجه به میزان ۵۰۶ تن مواجه شد و بیش از ۶۶ درصد از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند. این وضعیت بیانگر شکل‌گیری فشار قابل‌توجه تقاضا در کنار محدودیت عرضه روغن پایه SN350 شرکت نفت بهران در هفته مورد بررسی است.

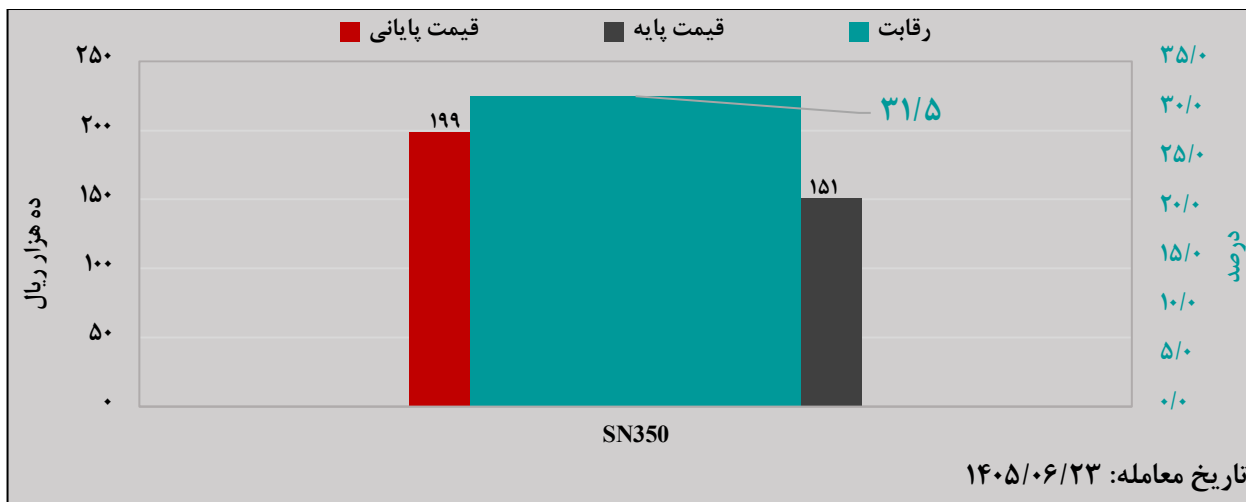
شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت پایانی معامله روغن پایه SN350 تولیدی شرکت نفت بهران در بورس کالای ایران طی هفته چهارم شهریورماه نشان می‌دهد که فشار قابل توجه تقاضا برای این گرید به شکل گیری رقابت قیمتی بالا منجر شده است؛ به طوری که SN350 با ۳۱/۵ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۱۹۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالا معامله شد. بر این اساس، محدودیت عرضه در کنار تقاضای بالای ثبت شده، فشار قابل توجهی بر معاملات این گرید وارد کرده و به افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه انجامیده است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN350 شرکت نفت بهران؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

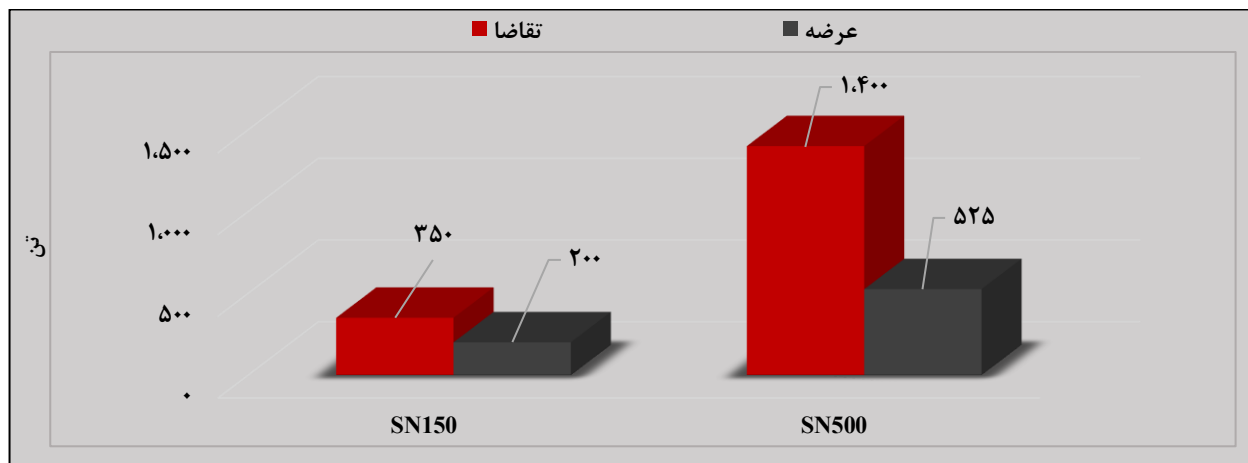

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر، وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور ارائه شده است. بر اساس داده‌های معاملاتی، ۲۰۰ تن از گرید SN150 و ۵۲۵ تن از گرید SN500 عرضه شد و هر دو گرید با تقاضایی بیش از حجم عرضه مواجه شدند. در این میان، فشار تقاضا برای گرید SN500 قابل توجه‌تر بود؛ به گونه‌ای که حجم تقاضای ثبت شده برای این محصول حدود ۲/۶ برابر حجم عرضه بوده و کسری عرضه آن به ۸۷۵ تن رسیده است. بر این اساس، معاملات روغن پایه شرکت نفت پارس در هفته مورد بررسی با فشار تقاضا و محدودیت عرضه در هر دو گرید همراه بوده که شدت این عدم توازن در گرید SN500 بیشتر بوده است.

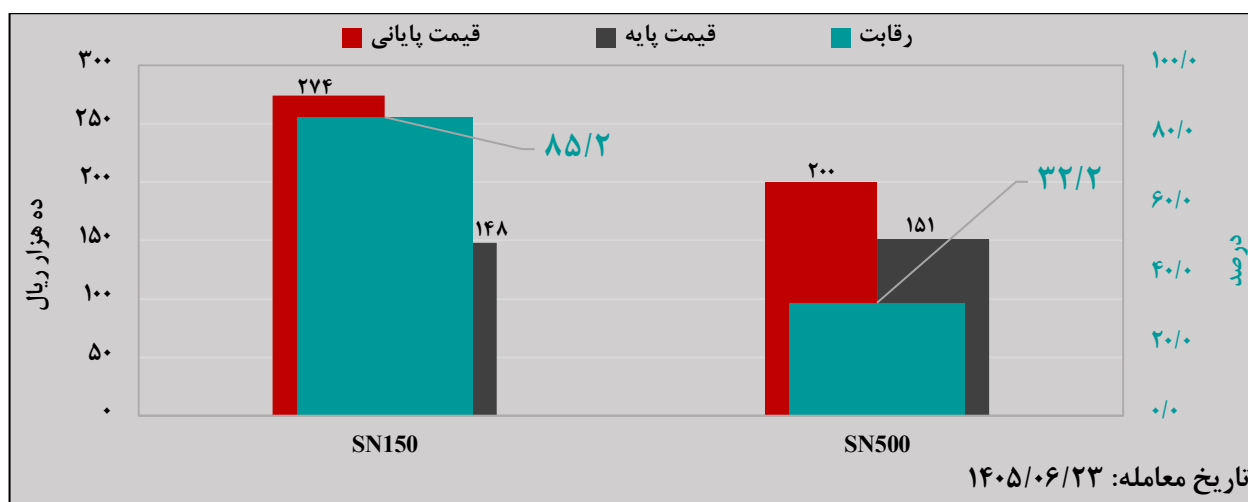
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن‌های پایه عرضه‌شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی هفته چهارم شهریورماه نشان می‌دهد که فشار تقاضا برای هر دو گرید به شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل توجه و افزایش نرخ نهایی معاملات منجر شده است. در این میان، گرید SN150 با رقابت قیمتی بسیار بالای ۸۵/۲ درصدی مواجه شد و در نهایت با نرخ ۲۷۴ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد؛ نرخی که در معاملات این گرید، رقم بی‌سابقه‌ای محسوب می‌شود. در مقابل، روغن پایه SN500 نیز با رقابت قیمتی قابل توجه ۳۲/۲ درصدی همراه شد و در نهایت به نرخ ۲۰۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم رسید. در مجموع، اگرچه فشار تقاضا برای SN500 از SN150 بیشتر بوده است، اما محدودیت عرضه SN150 شرکت نفت پارس و تقاضای مؤثرتر بازار برای این گرید، موجب شده است در این عرضه نیز شدت رقابت قیمتی SN150 به مراتب بیشتر از SN500 باشد؛ روندی که با الگوی مشاهده‌شده در نوبت‌های قبلی عرضه این دو گرید نیز همخوانی دارد.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

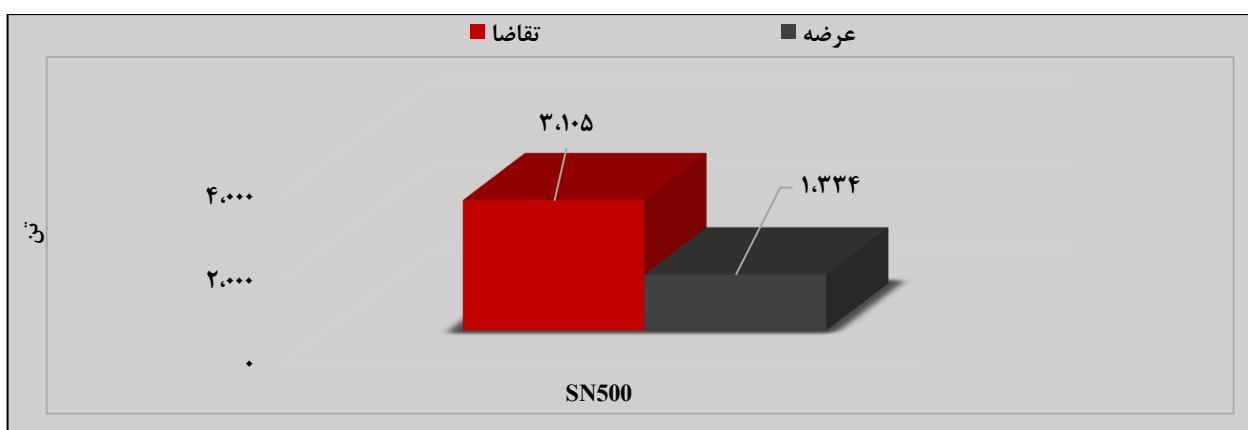

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته چهارم شهریورماه سال جاری تنها یک نوع روغن پایه، روغن پایه SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای آن در نمودار زیر قابل مشاهده است. روغن پایه SN500 نفت سپاهان در بازه مذکور عرضه ۱,۳۳۴ تن داشته، در حالی که تقاضای ثبت شده برای آن به مراتب بیشتر از حجم عرضه بوده است؛ به طوری که حجم تقاضا ۲/۳ برابر حجم عرضه این گرید بوده و کسری عرضه آن به ۱,۷۷۱ تن رسیده است. این میزان کسری عرضه نشان دهنده فشار تقاضای قابل توجه برای روغن پایه SN500 تولیدی نفت سپاهان است؛ به گونه‌ای که ۵۷ درصد از تقاضای ثبت شده برای این گرید در بورس کالا بدون پوشش باقی مانده است.

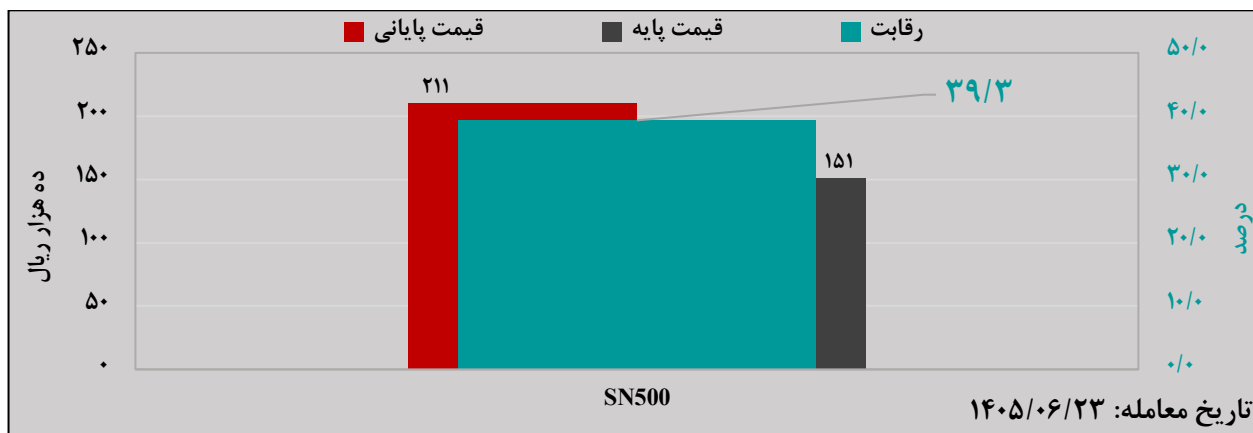
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که با توجه به فشار تقاضای بالا برای این گرید، رقابت قیمتی بالایی به میزان ۳۹/۳ درصد به ثبت رسیده است؛ به طوری که روغن پایه SN500 نفت سپاهان در نهایت با نرخ ۲۱۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالای ایران معامله شده است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۶/۲۳

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، معاملات روغن پایه در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ بازتابی تمام‌عیار از تشدید بحران در سمت عرضه و سرریز مستقیم تقاضا بر سطوح قیمتی بود؛ به‌طوری‌که به‌جز روغن SN150 ایرانول، سایر گریدها با کسری عرضه و رقابت‌های قیمتی سنگین در محدوده ۳۱ تا بیش از ۸۵ درصد معامله شدند. در این میان، ثبت رقابت خیره‌کننده ۸۵/۲ درصدی روی SN150 پارس و جهش نرخ آن به رکورد بی‌سابقه ۲۷۴ هزار تومان بر کیلوگرم، در کنار تثبیت قیمت نهایی سایر گریدها فراتر از مرز ۲۰۰ هزار تومان، نشان‌دهنده ناکارآمدی قیمت‌های پایه در مهار هیجان بازار است. تداوم این عرضه‌های محدود و قطره‌چکانی، فشار هزینه‌ای روی صنایع پایین‌دستی روانکار را به‌صورت فزاینده‌ای تشدید کرده و حاشیه سود و تاب‌آوری تولیدکنندگان نهایی را با تهدیدی جدی مواجه ساخته است.

۴. اسلاک واکس/پارافین واکس

اسلاک واکس در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ توسط سه تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

این مجموعه در چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ پنج نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰، اسلاک واکس پترولاتوم (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان). در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

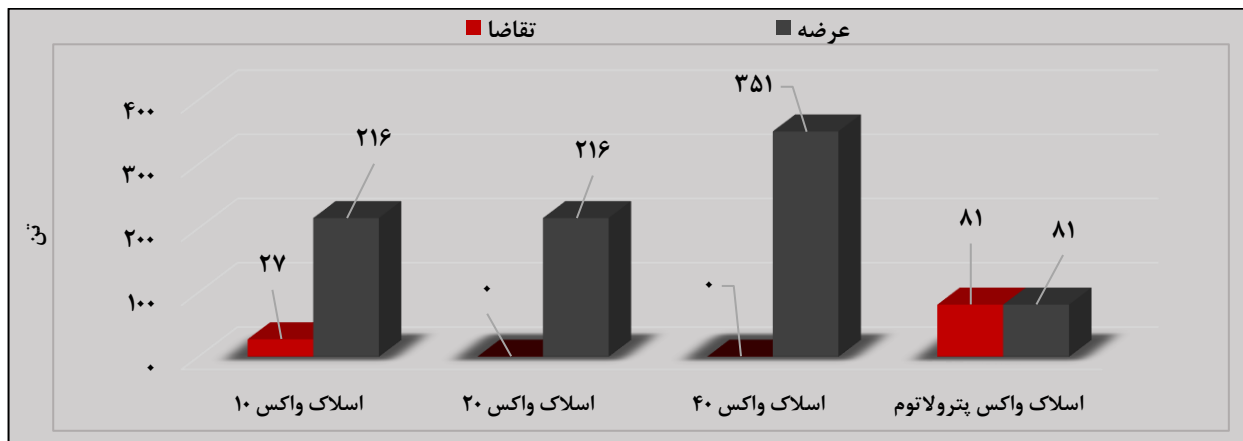
۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

شرکت نفت ایرانول تهران در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، چهار گرید اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰ و پترولاتوم را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای این محصولات در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که اسلاک واکس ۴۰ با عرضه ۳۱۵ تن، بیشترین حجم عرضه را در میان گریدهای عرضه‌شده نفت ایرانول تهران به خود اختصاص داده است، در حالی‌که کمترین حجم عرضه مربوط به پترولاتوم با ۸۱ تن بوده است؛ حجمی که مطابق روال عرضه‌های هفتگی این گرید در نظر گرفته شده است. در طرف تقاضا، داده‌های معاملاتی نشان می‌دهند که تنها برای پترولاتوم تقاضایی متناسب با حجم عرضه ثبت شده، در حالی‌که برای اسلاک واکس ۲۰ و اسلاک واکس ۴۰ هیچ تقاضایی به ثبت نرسیده است. همچنین، از ۲۱۶ تن اسلاک واکس ۱۰ عرضه‌شده، تنها ۲۷ تن تقاضا ثبت شده است.

مقایسه حجم عرضه و تقاضا نشان می‌دهد که اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰ و اسلاک واکس ۴۰ با مازاد عرضه محسوس مواجه بوده‌اند؛ به‌گونه‌ای که تمام یا بخش عمده‌ای از عرضه این سه گرید بدون تقاضا باقی مانده است. در مقابل، پترولاتوم با توجه به شکل‌گیری تقاضای متناسب با حجم عرضه، از شرایط متعادل‌تری برخوردار بوده است. در مجموع،

معاملات اسلاک واکس و پترولاتوم نفت ایرانول تهران در هفته چهارم شهریورماه عمدتاً با ضعف تقاضا و مازاد عرضه همراه بوده و تنها پترولاتوم توانسته است تقاضایی متناسب با حجم عرضه خود جذب کند.

شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر میزان رقابت قیمتی، یعنی تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه، در معاملات انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران را نشان می‌دهد. بررسی داده‌ها حاکی از آن است که در هفته مورد بررسی، با توجه به نبود فشار مؤثر تقاضا در معاملات گریدهای این شرکت، اسلاک واکس ۱۰ و پترولاتوم بدون شکل‌گیری رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه عرضه به فروش رسیده‌اند. در مقابل، برای اسلاک واکس ۲۰ و اسلاک واکس ۴۰ هیچ تقاضایی به ثبت نرسیده و در نتیجه معامله‌ای برای این دو گرید انجام نشده است؛ بنابراین، موضوع رقابت قیمتی نیز در خصوص آن‌ها منتفی بوده است. در مجموع، رفتار قیمتی اسلاک واکس‌های ۱۰، ۲۰، ۴۰ و پترولاتوم ایرانول تهران در هفته چهارم شهریورماه تحت تأثیر ضعف تقاضا قرار داشته و نبود فشار تقاضای مؤثر، مانع از شکل‌گیری هرگونه افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه در معاملات این شرکت شده است.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

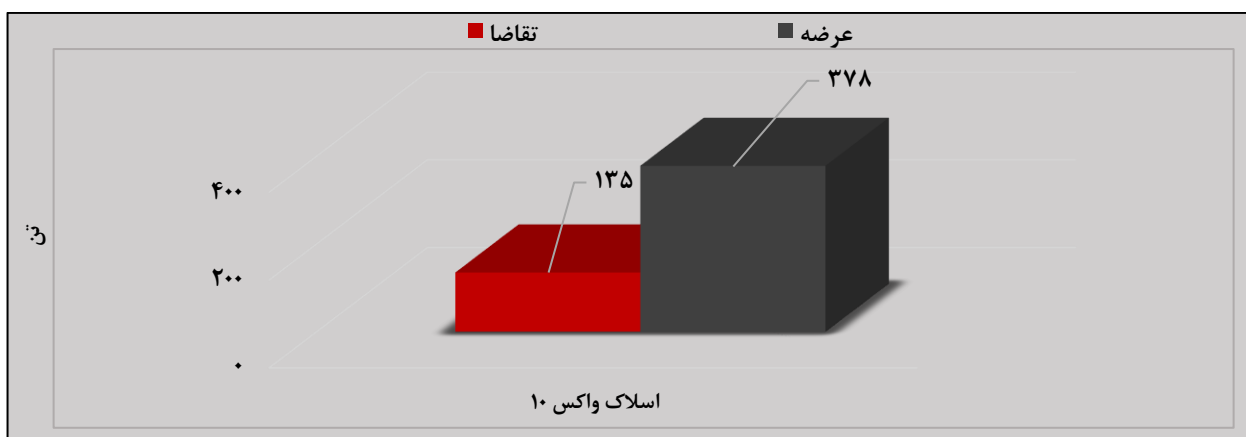
تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۶/۲۲

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول (آبادان) در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، تنها یک گرید اسلاک واکس، اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی مورد بررسی در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که حجم عرضه اسلاک واکس ۱۰ بسیار بیشتر از تقاضای ثبت شده بوده؛ به طوری که مازاد عرضه این گرید به میزان ۲۴۳ تن بوده است.

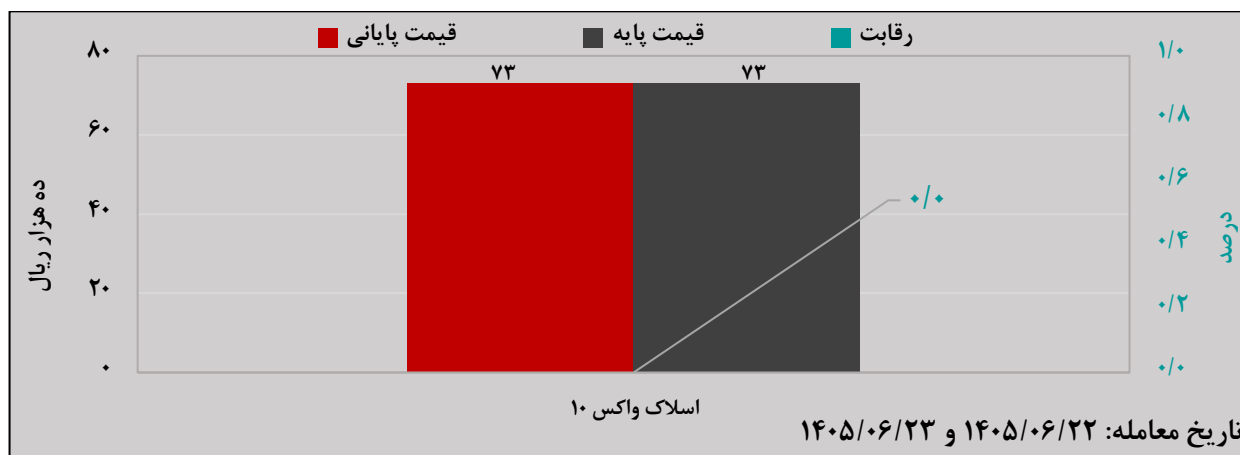
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و قیمت پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. بررسی معاملات نشان می‌دهد که این گرید در دو تاریخ ۲۲ و ۲۳ شهریورماه ۱۴۰۵ معامله شده است؛ به طوری که در تاریخ ۲۲ شهریورماه، ۸۱ تن از تقاضای ثبت شده و در تاریخ ۲۳ شهریورماه نیز ۵۴ تن دیگر از تقاضا، در قالب مچینگ، معامله شده است. هر دو معامله در نرخ پایه عرضه انجام شده و به دلیل نبود فشار تقاضای مؤثر، هیچ گونه رقابت قیمتی برای این محصول شکل نگرفته است. در مجموع، اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان در هفته مورد بررسی، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه عرضه معامله شده است.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

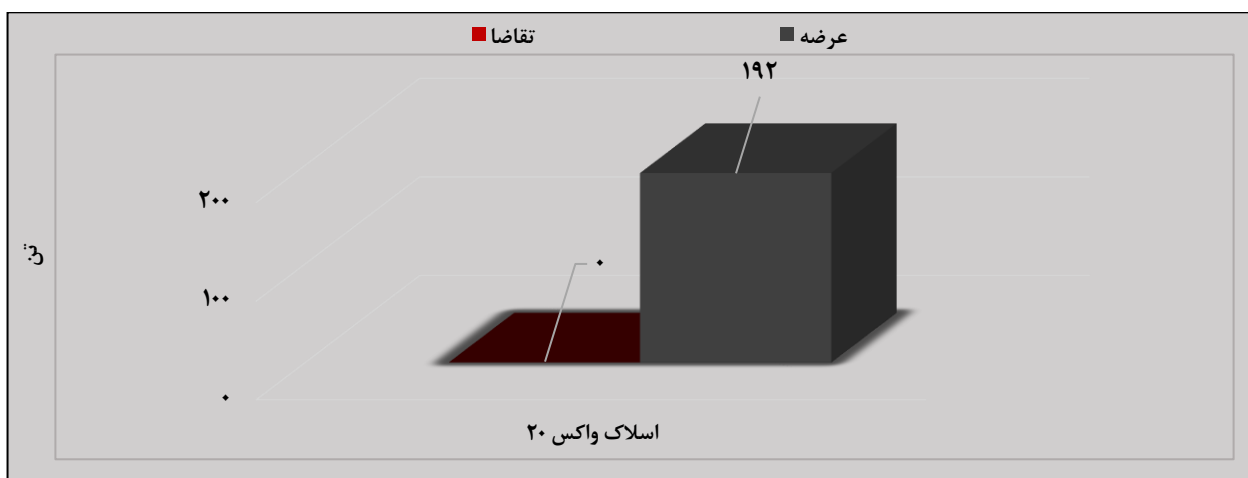

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، تنها گرید اسلاک واکس ۲۰ را به میزان ۱۹۲ تن در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که برای این عرضه هیچ‌گونه تقاضایی به ثبت نرسیده و در نتیجه، کل ۱۹۲ تن عرضه‌شده بدون جذب باقی مانده است. بر این اساس، وضعیت معاملات اسلاک واکس ۲۰ شرکت نفت بهران در هفته مورد بررسی حاکی از نبود تقاضای مؤثر برای این گرید و عدم جذب کامل حجم عرضه‌شده است.

شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت بهران؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

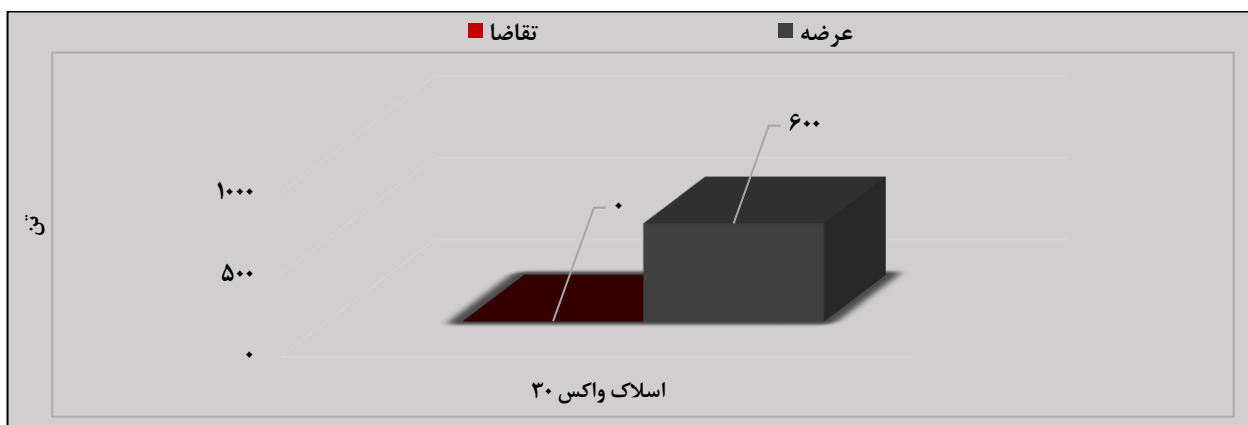
مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و پایانی معاملات اسلاک واکس شرکت نفت بهران نشان می‌دهد که در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، اسلاک واکس ۲۰ به دلیل نبود تقاضا با معامله‌ای همراه نبوده و در نتیجه، موضوع رقابت قیمتی برای این گرید منتفی بوده است. این محصول با قیمت پایه ۸۶ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم عرضه شده است.

۳-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

مجموعه نفت پارس در هفته چهارم شهریورماه سال ۱۴۰۵، تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس مذکور توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در بازه مورد بررسی نشان می‌دهد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ۶۰۰ تن اسلاک واکس ۳۰ عرضه شده، اما هیچ تقاضایی برای این محصول ثبت نشده است؛ در نتیجه، کل حجم عرضه‌شده بدون جذب باقی مانده و معامله‌ای برای این محصول انجام نشده است.

شکل ۱۸. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

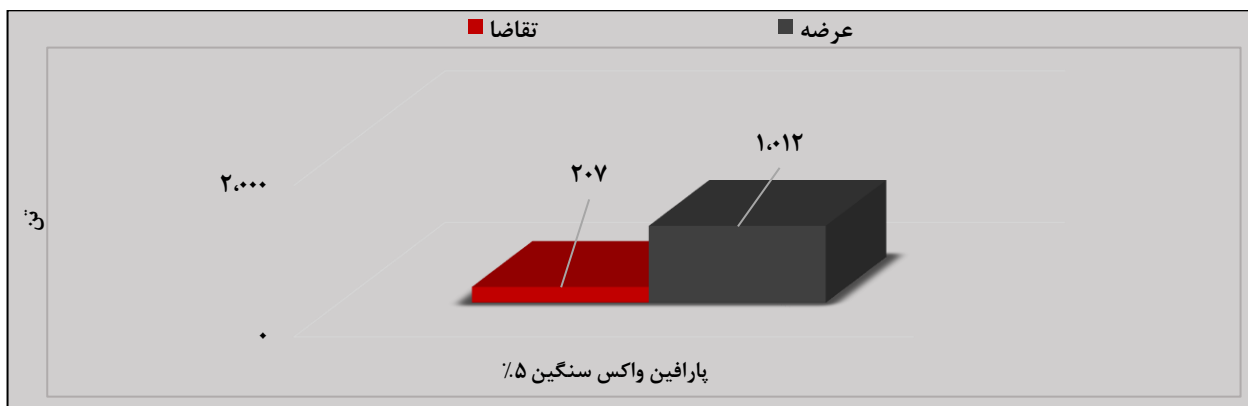
مأخذ: بورس کالای ایران.

بررسی معاملات اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به عدم ثبت تقاضا برای این محصول، معامله‌ای نیز انجام نشده است؛ بنابراین، موضوع رقابت قیمتی در این هفته منتفی بوده است. قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در این هفته ۹۵ هزار و ۲۵۰ تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شده است.

۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵، پارافین واکس سنگین ۵٪ را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در این هفته، ۱ هزار و ۱۲ تن پارافین واکس سنگین ۵٪ عرضه شده است؛ با این حال، تنها ۲۰۷ تن تقاضا برای آن به ثبت رسیده و در نتیجه، بازار با مازاد عرضه ۸۰۵ تنی مواجه شده است. بنابراین، در هفته مورد بررسی، بخش قابل‌توجهی از عرضه پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان بدون جذب باقی مانده و معاملات این محصول تحت تأثیر ضعف تقاضا و مازاد عرضه قرار داشته است.

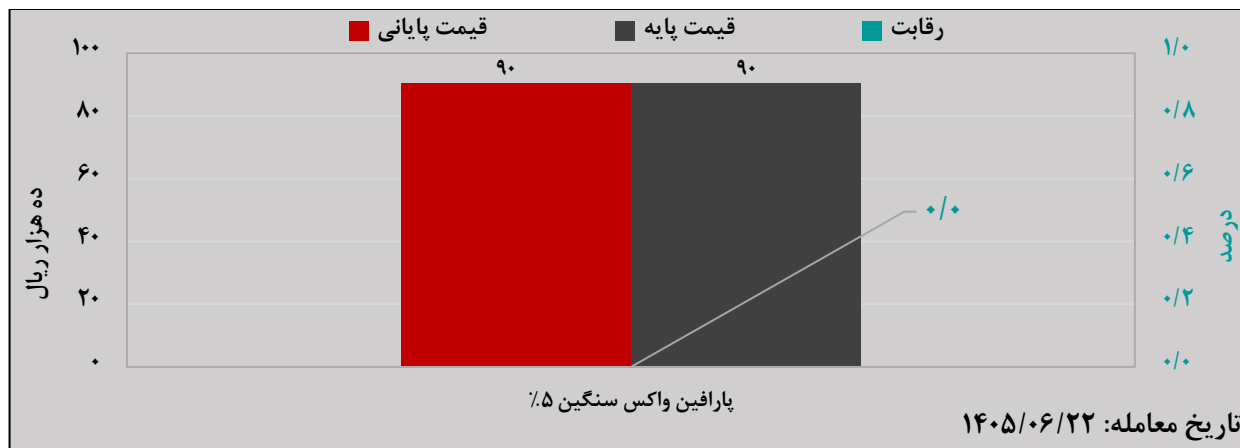
شکل ۱۹. وضعیت عرضه و تقاضای پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

بررسی قیمت پایانی معاملات و قیمت پایه عرضه پارافین واکس شرکت نفت سپاهان در بورس کالای ایران طی هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به نبود فشار مؤثر تقاضا برای پارافین واکس سنگین ۵٪، رقابت قیمتی در این محصول شکل نگرفته است؛ به‌طوری‌که این گرید بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه، با نرخ ۹۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شده است. بنابراین، با وجود مازاد عرضه قابل توجه این محصول، ضعف تقاضا مانع از شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ معامله نسبت به قیمت پایه شده است.

شکل ۲۰. میزان رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ عمدتاً تحت تأثیر ضعف تقاضا، مازاد عرضه و نبود فشار قیمتی قرار داشت؛ به‌گونه‌ای که در بخش عمده گریدهای عرضه‌شده، حجم عرضه از تقاضای ثبت‌شده بیشتر بود و بخشی از محصولات بدون جذب باقی ماندند. در اسلاک واکس، این وضعیت به‌ویژه در عرضه‌های ایرانول تهران، نفت بهران و نفت پارس مشهود بود و تنها پترولاتوم ایرانول تهران و بخشی از اسلاک واکس ۱۰ ایرانول آبادان توانستند تقاضای مؤثر جذب کنند. در بخش پارافین واکس نیز پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان با ۸۰۵ تن مازاد عرضه مواجه شد. از منظر قیمتی نیز نبود فشار مؤثر تقاضا موجب شد معاملات انجام‌شده عمدتاً بدون رقابت و در سطح قیمت پایه صورت گیرد و در موارد فاقد تقاضا نیز معامله‌ای شکل نگیرد. بر این اساس، ویژگی اصلی بازار اسلاک واکس و پارافین واکس در این هفته، غلبه عرضه بر تقاضا و محدود بودن فشار قیمتی بود؛ شرایطی که نشان‌دهنده ضعف نسبی تقاضای بازار برای بخش قابل‌توجهی از گریدهای عرضه‌شده است.

جمع‌بندی

بررسی جامع معاملات چهار گروه اصلی محصولات و خوراک‌های پالایشگاهی در هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ در بورس انرژی و بورس کالای ایران، نشان‌دهنده چنددستگی و رفتار کاملاً ناهمگون بازار در بخش‌های مختلف است. تابلوی معاملات در این هفته یک تصویر یکدست از رکود یا رونق ارائه نداد، بلکه بازار میان سه وضعیت متمایز در نوسان بود: «بحران کمبود عرضه و جهش رقابت قیمتی» در میعانات گازی و روغن پایه، «افزایش تقاضا با ثبات نسبی قیمت‌ها» در وکیوم باتوم، و «مازاد عرضه ناشی از ضعف مفرط تقاضا» در بازار انواع واکس. این واگرایی آشکار اثبات می‌کند که متغیرهای اثرگذار بر

زنجیره پایین دستی هیدروکربنی و روانکار، ماهیتی متضاد داشته و سیاست گذاری در حوزه تأمین خوراک نیازمند رویکردی تفکیکی نسبت به هر محصول است.

۱. میعانات گازی

بازار میعانات گازی در این هفته با تشدید کسری ساختاری و فشار تقاضای انباشته مواجه بود. انحصار عرضه توسط پالایش گاز خانگیران در برابر عطش سنگین خریداران موجب شد تنها حدود ۱۵ درصد از نیاز بازار پوشش داده شود. پیامد مستقیم این شکاف عمیق، شکل گیری رقابت قیمتی جهشی $35/8$ درصدی و رسیدن نرخ معامله به ۱۶۸ میلیون تومان بر تن بود. بر این اساس، گلوگاه اصلی این بازار تنگنای شدید عرضه است که عملاً با تحمیل بار هزینه‌ای سنگین، ریسک تأمین پایدار خوراک صنایع پایین دست را افزایش داده است.

۲. وکیوم باتوم

معاملات وکیوم باتوم با بازگشت محسوس خریداران و شکل گیری کسری فراگیر در تمام هفت پالایشگاه عرضه کننده همراه شد؛ به طوری که تقاضای کل ۴۹ هزار تن از عرضه ۲۴۵ هزار تنی فراتر رفت. با این وجود، نکته کلیدی بازار این بود که فشار تقاضا به رقابت های هیجانی تبدیل نشد و تقریباً تمامی عرضه ها (به جز رقابت جزئی ۲ درصدی در تبریز) در محدوده قیمت پایه معامله شدند. بنابراین، بازار وکیوم باتوم در عین جذب کامل عرضه ها و خروج از رخوت دوره های پیشین، رفتاری منظم و کنترل شده در کشف قیمت از خود نشان داد.

۳. روغن پایه

بازار روغن پایه پرتنش ترین و بحرانی ترین بخش معاملات هفته را رقم زد. به جز گرید SN150 ایرانول که با فقدان تقاضا مواجه شد، سایر گریدهای تولیدی چهار روانکار ساز اصلی با کسری عرضه شدید و رقابت های قیمتی کم سابقه در محدوده ۳۱ تا بیش از ۸۵ درصد معامله شدند. جهش تاریخی نرخ SN150 پارس به ۲۷۴ هزار تومان و تثبیت سایر گریدها فراتر از کانال ۲۰۰ هزار تومان، نشان داد که عرضه های قطره چکانی، کارایی قیمت پایه را به کلی بی اثر کرده و شوک هزینه ای فزاینده ای را به صنایع پایین دستی روانکار و تولیدکنندگان نهایی وارد ساخته است.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

در نقطه مقابل روغن پایه، بازار اسلاک واکس و پارافین واکس با مزاد عرضه گسترده و غلبه رکود در سمت تقاضا روبه رو شد. بخش عمده ای از گریدهای عرضه شده در شرکت های ایرانول، بهران و پارس بدون ثبت حتی یک تقاضا به پایان رسیدند و پارافین واکس سپاهان نیز با مزاد ۸۰۵ تنی همراه شد. این ضعف تقاضا سبب شد تا معاملات اندک انجام شده بدون رقابت و دقیقاً در سطح قیمت پایه تسویه شوند؛ موضوعی که حاکی از اشباع بازار مصرف یا احتیاط شدید خریداران این گروه است.

در مجموع، یافته های تحلیلی هفته چهارم شهریورماه ۱۴۰۵ از قطب بندی عمیق در زنجیره فرآورده های پالایشگاهی حکایت دارد. از یک سو، در بخش خوراک های حیاتی و استراتژیک مانند میعانات گازی و روغن پایه، انقباض شدید در سمت عرضه، کشف قیمت را از مسیر تعادلی خارج کرده و با ایجاد رقابت های سنگین، حاشیه سود صنایع تبدیلی پایین دست را

به شدت تهدید می‌کند. از سوی دیگر، ثبات مدیریت شده در وکیوم باتوم و افت تقاضا در بازار واکس‌ها نشان می‌دهد که بخشی از زنجیره در جذب محصولات با نرخ‌های فعلی دچار ایستایی شده است. بر این اساس، مهم‌ترین دلالت سیاستی گزارش حاضر این است که تداوم رشد تولید در صنایع پایین‌دستی وابسته، منوط به خروج فوری عرضه خوراک‌های پایه از الگوی قطره‌چکانی و افزایش شفافیت و پیوستگی در حجم عرضه‌های هفتگی بورس کالا و انرژیست؛ در غیر این صورت، انتقال فشار هزینه‌ای به مصرف‌کننده نهایی و تضعیف تاب‌آوری تولیدکنندگان پایین‌دست اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>